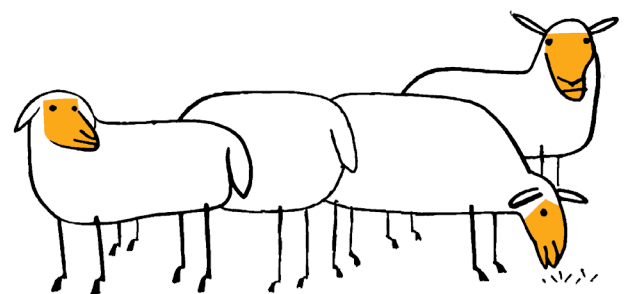

transcripciones

W B N M I

UNITAT 0

pista 1

- 1. Així vas néixer el mateix dia que jo, oi?**
Sí, el 17 de maig. Però d'un altre any.
Sí? Quin any vas néixer?
Jo el 74. I tu?
El 1976.
- 2. Mmm... d'acord. Ara ho apunto. A banda d'això, em pot dir el número de DNI?**
Sí, és clar. El meu document d'identitat és 39170987, lletra F, de França. Necessita res més?
No, això és tot. Gràcies, senyor Viladrau.
- 3. Carles, saps quin número de peu fa, el teu pare?**
Diria que fa un 43! Per què ho vols saber?
Vull comprar-li unes sabatilles d'anar per casa, que no en té!
- 4. Vol res més?**
No, gràcies.
Abans de pagar, podria dir-me el seu codi postal, sisplau? L'empresa fa unes estadístiques per saber d'on són els clients.
Cap problema. És 07669.
- 5. Quant de temps sense veure't, Josep! Segur que ja tens criatures!**
Ai, Mercè! Quina alegria! Doncs sí, en tinc 3, i tu?
Doncs jo en tinc 2!
- 6. Ostres! Un any que no oblidaré mai és el 2015!**
Com és això, Pere?
Doncs perquè em vaig casar amb la meua companya! Al final ens vam casar!
Tota la vida dient que no et casaries i al final... com ens hem de veure!
- 7. Perdoni, on hem d'enviar-li la compra?**
Al carrer de les Carolines, número 43, segon pis, primera porta.
D'acord, ho deixo anotat. L'hi durem cap a les cinc de la tarda.

pista 2

- 1. Hola, soc la Roberta i soc de Milà. La meua primera llengua és l'italià, perquè amb els pares sempre he parlat italià. Per això la tinc al cor. Em transporta a les meves arrels i als records més tendres amb la família i els amics de l'escola, quan vivia a Itàlia. I és la llengua amb què encara parlo amb els avis, els tiets i els meus cosins. És la llengua més íntima. I és de color vermell.**
Quan tenia 10 anys, els meus pares i jo ens vam traslladar a Newcastle, a Anglaterra, i vaig haver d'aprendre l'anglès. Per a mi, l'anglès, doncs, seria el cap, perquè l'associo a la llengua de l'escola, a la llengua dels estudis. I ara que treballa de professora d'anglès és la llengua de la feina. L'anglès és de color verd, no sé per què, però el veig verd.

En canvi, el català és la panxa i les cames. La panxa perquè és la llengua que parlo amb la Txell, la meua xicota. Al començament, quan la Txell em parlava català, sentia un pessigolleig a la panxa, allò que es diu de sentir papalloses a l'estómac, i encara n'hi sento, eh! I les cames perquè són les que m'han dut a Girona a viure amb ella. I el color? Doncs rosa, el de l'amor! I el castellà representa les orelles, perquè és el que sento al carrer, al mercat, a l'escola on treballa... I a vegades encara no sé si és una paraula catalana o castellana. I el color del castellà... de color marró.

- 2. Bon dia! Em diuen David i soc d'Elx. La llengua que més domine és el castellà, ja que és la llengua de mos pares. A més, és la que més use en el meu dia a dia i, per tant, pense que pot estar representada pels peus. En definitiva, és la base de la meua vida. Diria que me la imagine marró.**

El valencià és la llengua que vaig aprendre a l'escola i podria representar el cap, perquè em va donar un muntó de maldecaps quan l'aprenia a l'institut! Sempre m'embolescava amb l'ortografia del castellà i del valencià! Ara segueix representant el cap, però perquè és la llengua en què raone a la feina: tots els companys de l'oficina la parlen i també és la que usem amb els clients. Com veieu, ara ja pense en valencià quasi tot el dia! I el color que el representa, el blau del mar Mediterrani!

Mmmm... Les cames de color morat podrien ser el francès, ja que vaig anar a collir fruita a un poble al sud de França. No vaig practicar molt el francès, perquè l'havia estudiat molt poc i molts companys parlaven castellà, però allà vaig conèixer Sami, la meua dona, que també hi treballava. Ella té com a primera llengua el quítxua i jo l'estic aprenent per a poder parlar amb la seua família, així que el quítxua el tinc als ulls: m'està descobrint una nova manera d'entendre i de veure el món i el pintaria de color verd, com l'esperança.

- 3. Soc el José i parlo castellà perquè soc de Madrid. Collocaria aquesta llengua al cor perquè és la que m'ha permès aprendre a viure i a estimar, i la pintaria de color vermell. Fa tres anys el meu xicot, que també és de Madrid, i jo vam venir a viure a Tarragona perquè ell va trobar feina aquí. Quan vaig arribar a Tarragona, no parlava ni un borrall de català, però ara ja tinc un nivell bastant alt. Puc dir que el català són les meves orelles, perquè sempre paro l'orella per aprendre expressions noves i lèxic nou: quan vaig al mercat, al bar de sota de casa on esmorzo, quan surto amb els amics. El català el pintaria de color groc... no sé ben bé per què, però és un color que m'agrada molt.**

A banda d'això, enguany també m'he apuntat a classes d'anglès. El necessito a la feina perquè treballa de cara al públic en una botiga turística on venem productes típics catalans i la majoria dels clients són estrangers. Així que l'anglès serien les meves mans perquè és la llengua de la feina i la pintaria de color carabassa perquè és el color de l'uniforme.

Ah! Ja no me'n recordava! Quan era petit, vaig estudiar francès a l'escola, però ara no sé ni dir bon dia. Aquesta llengua la relacionaria amb les celles, perquè em vaig cremar les celles per aprendre-la. I seria de color gris, com les cendres, perquè ja no en queda res, del francès! Com són les llengües, oi? Si no les practiques, acaben esborrant-se de la memòria!

UNITAT 1

pista 3

Som al mas de Cal Porter i parlarem amb un membre de cadascuna de les tres generacions que hi viuen i hi treballen: el Conrad, el seu fill Ton i una de les filles d'en Ton, l'Àlícia. Bon dia!

Ja en som quatre, ara, de generacions al mas!

És veritat, m'oblidava de les vostres besnetes. Però de moment elles no treballen, encara són petites.

No treballen però porten molta feina.

I parlant de feina, tu i la teva germana heu creat una empresa familiar que elabora formatges de la mateixa manera que es feia abans. M'imagino que l'experiència i els coneixements dels padrins i dels pares van ser essencials per recuperar la manera de fer formatges.

Sí. I tant! Havíem vist com la padrina feia els formatges quan érem petites, però no eren per vendre. Elaborar formatges per comercialitzar-los és més complex. A més de saber-los fer, has de seguir una normativa i també els has de saber distribuir. Per sort, la meva germana, l'Eva, és qui es fa càrrec dels temes econòmics. Té molta empenta i és molt espavilada!

I vós, Conrad, aconselleu les netes sobre com dur el negoci?

No, i ara! Déu me'n guard! Si no em fan cas. No goso dir res. Es pensen que ja repapiejo i que ja tinc un peu a l'altre barri.

Padrí, no digueu bestieses! Però si sou fort com un roure!

Som tres generacions ben resistents! Bé, quatre!

No, no dic que em senti vell, eh!

Ja ho sabem que no us en senti. Ja m'agradaria arribar a la vostra edat amb aquesta energia.

Tinc l'esperit jove, però els anys, els tinc. El meu padrí, que també es deia Conrad, va morir als 103 anys.

Som una família que fem molts anys, però no sabem fer diners! La meva germana i jo, a més de fer anys, també ens volem enriquir!

De riques, no us en fareu gaire, si treballeu a pagès. Ja pots estar ben contenta que has après a fer formatge com feia la padrina. Potser si es dediquessin a fer de periodistes com vostè, guanyarien més.

Ui, no s'ho cregui, senyor Ton, no s'ho cregui. I d'on et ve l'afició d'elaborar formatges?

Ja de ben petita recordo que seia a la cuina i mirava la mare i la padrina com feien els formatges i altres productes. M'agrada la cuina des de sempre. Per això vaig anar a la capital a estudiar ciències culinàries i gastronòmiques.

I de la ciutat, al poble un altre cop.

Vaig convèncer la meva germana i vam tornar als orígens. Ai, padrí, vós no us ho hauríeu pensat mai, veure la casa tan plena una altra vegada i amb tanta vida! Encara recordo la cara que fèieu! Us va quedar ben parat quan us vam dir que ens instal·làvem tots al mas!

I tant! M'hi vaig quedar molt. No m'ho esperava pas!

És cert. Però he de confessar que ens en vam alegrar molt. Hem capgirat l'orientació del mas, i hem creat un negoci amb la família, que és molt agraït.

Sí, però quan vam engegar el negoci no les tenies totes, eh! Et van caure els cabells i tot! Et vas quedar calb de cop!

És veritat, sí que m'hi vaig quedar, i això que em pensava que no m'hi quedaria mai perquè tenia molts cabells! Però era qüestió de l'edat. Francament, el que passa és que quan et fas gran veus les coses diferents.

Digueu-m'ho a mi!

El pare quan era jove era més agosarat i decidit, però ara s'ha tornat més conservador.

Potser sí que m'hi he tornat, no dic pas que no. O és que veig les coses des d'una altra perspectiva, no ho sé. Em faig gran. Què voleu que us digui?

A mi no cal que m'ho expliquis, que sempre vaig per davant teu, no m'atraparàs pas!

I com és viure un altre cop tots plegats? No creieu que pot ser un problema, ara que els joves prefereixen tenir més intimitat?

No vivim pas tots junts, eh! Hem fet dos apartaments al mas. La meva germana i el seu marit viuen en un apartament i jo, el meu marit i les nenes vivim en un altre. És cert que la nostra generació no està acostumada a conviure amb gaire gent a la mateixa casa, necessitem el nostre espai.

És molt maco poder viure tots junts i aprens molt si convius amb persones d'altres generacions. És molt enriquidor. Jo he après que l'Àlícia és vegetariana... Ets vegetariana, veritat? Es diu així, oi, nena? Que no menja carn...

Sí, sí! M'hi vaig tornar fa molts anys. És una dieta molt sana i si vull viure tant com vós, m'he de cuidar!

pista 4

Bon dia! Avui hem parlat de les diferències generacionals: que si els *baby boomers* són així, que si el mil·lenistes són aixà... Escoltem ara tres missatges que ens han deixat tres oients per saber què en pensen de les diferències generacionals.

Són tres testimonis de generacions diferents que contrastaran la seva generació amb la de la Maria i el Daniel, que són bessons i pertanyen a la generació T o alfa. D'una banda, sentirem la Sílvia, la mare dels bessons; després, la Teresa, que és l'àvia, i, per acabar, l'Arnau, professor dels joves.

Bon dia! Em dic Sílvia Porta i tinc dos fills bessons, la Maria i en Daniel, que són de la generació T o alfa, i la veritat és que són molt diferents entre ells. La Maria sempre veu la part negativa de les coses i en Daniel, en canvi, sempre veu el got mig ple.

De totes maneres, jo veig que tots els seus amics, que són de la mateixa generació, estan sempre molt contents i alegres i no tenen gaires maldecaps. Em fa la impressió que és una generació prou satisfeta.

Bon dia, soc la Teresa, l'àvia de la Maria i el Daniel, i us puc assegurar que moltes vegades no entenc els joves d'avui en dia. És cert que els meus nets encara són molt joves, però realment tenen una vida molt diferent de la meva. Encara que suposo que no es pot generalitzar. La Maria és una noia desobedient i contestatària, i a la vegada és molt afectuosa i dolça. En canvi, el Daniel és pacient i no s'enfada gairebé mai amb ningú. I també és un jove que llegeix molt, té molts interessos i sap moltes coses.

Em dic Arnau Padrós i soc professor en un institut. Cada dia veig joves de tota mena. Aquest any soc el tutor de la Maria i en Daniel, i justament ells dos són un bon exemple del tipus de jove d'avui en dia. En Daniel és bastant dur amb els professors, no es conforma amb qualsevol resposta. La Maria és més social i es relaciona amb companys d'origens i tipus de famílies bastant diferents de la seva. Si hi ha una cosa que envejo d'aquests joves i que era diferent quan jo tenia la seva edat, és que creixen en una societat molt oberta, amb gent de tot arreu i on es parlen moltes llengües. Molts d'ells acabaran estudiant o treballant en altres països, com a mínim en algun país de la Unió Europea, si se'n van d'Erasmus.

pista 5

La base rep el nom de pinya i serveix per fixar l'estructura del castell i per esmorteir el cop en cas de caiguda, com si fos un matalàs. Els castellers que formen la pinya saben on col·locar-se i la funció que hi fan. Encara que no ho sembli, la pinya està molt ben organitzada.

El tronc són els castellers que componen l'esquelet de l'estructura del castell. Cada pis del castell es diu d'una manera diferent: segons, terços, quarts, quintes, sisens i setens, i el tipus de castell variarà segons el pis: com més amunt, més àgils i lleugers han de ser els castellers.

Els tres pisos de dalt de tot del castell els formen els més menuts de l'estructura, perquè pesen menys i són més àgils. Primer hi ha els dosos; al damunt, l'acotxador, i a dalt de tot, l'enxaneta, que és qui alça la mà. Aquesta part del castell s'anomena pom de dalt.

A vegades, segons el tipus de castell que es vulgui aixecar, cal reforçar la construcció amb una segona base de suport, folre, o fins i tot una tercera, manilles, que es col·loca damunt de la pinya. La funció d'aquesta part és la mateixa que la de la pinya, però la formen menys castellers.

pista 6

1. unes bestieses romàntiques
2. un germà activista
3. una colla alegre
4. una dieta vegetariana
5. uns nois conformistes
6. un uniforme negre
7. unes padrines emprenedores
8. unes idees pragmàtiques
9. un alumne somiatruites

10. unes faldilles negres

11. un esperit jove

12. un grup amable

pista 7

1. Els nens que van vestits amb un uniforme blau són de l'esplai Picaparets.
2. Els de la generació Z, que van néixer entre el 1994 i el 2010, són irreverents.
3. Els castellers de Sants, que porten camisa grisa, assagen divendres al vespre.
4. La família que vivia al mas Mulet ven formatges artesans.
5. Els nadius digitals, que estan hiperconnectats, són fills d'una crisi econòmica.
6. Els gòtics que no van vestits de negre són una excepció.

UNITAT 2

pista 8

Bona tarda i benvinguts al programa d'avui. Abans de presentar la convidada, voldria llançar unes preguntes per encetar el tema: Quantes paraules som capaços d'emmagatzemar al nostre cervell? La nostra memòria té límits? A vegades sentim persones que fan servir paraules que coneixem, però que nosaltres no fem servir. Això significa que no parlem amb propietat? En certes ocasions, som testimonis de les dificultats que tenen per entendre's persones de diferents generacions. És veritat que hi ha paraules que es perden?

Avui hem convidat la doctora Rossell, que és lexicògrafa, perquè ens ajudi a resoldre alguns d'aquests dubtes. Benvinguda, doctora Rossell, bona tarda.

Bona tarda a tothom i moltes gràcies per haver-me convidat al vostre programa per parlar d'un tema que m'apassiona, les paraules.

Estem segurs que els nostres oients tenen moltes ganes d'escoltar les seves respostes i recomanacions. Doctora Rossell, com ho podem fer, doncs, per enriquir el lèxic, el vocabulari? Quantes paraules necessitem per poder-nos expressar bé?

Ui, quantes preguntes! No crec que les pugui contestar totes. Cal tenir paciència i anar augmentant el lèxic a poc a poc. No es tracta només d'aprendre paraules noves, és molt més que això. Primer de tot, hauríem de diferenciar entre el lèxic actiu i el passiu. L'actiu és el que fem servir habitualment i el passiu són totes aquelles paraules que entenem, però que no usem. Perquè us en feu una idea, un adult monolingüe posseeix un vocabulari passiu d'unes 60.000 paraules. L'actiu és bastant més reduït. Una persona bilingüe, que ha crescut parlant i aprenent dues llengües, coneix unes 40.000 paraules en cadascuna d'elles, unes 80.000 en total. I si ens fixem en les paraules que necessitem de les llengües que aprenem, podem dir que, per exemple, amb unes 100 podem sobreviure un cap de setmana fent de turista. Ara bé, si volem comunicar-nos una mica millor, necessitem com a mínim unes 1.500 o 2.000 paraules.

Que interessant! Però després d'escoltar tot això que ens ha explicat, la pregunta que em ve al cap és: Com ho fem per aprendre paraules noves? Hem d'estudiar totes les entrades del diccionari? Fer-nos llistes?

A veure, he sentit històries de persones que llegeixen diccionaris, però potser no és la millor manera ni la més comuna. Jo no ho aconsello. Això sí, hi ha moltes tècniques i estratègies per ampliar el lèxic. És cert que cadascú ha d'aprendre a conèixer-se una mica millor a si mateix i saber quina és la metodologia que més li serveix, des de fer-se llistes amb traduccions, fins a elaborar esquemes amb famílies de paraules, dibuixar mapes mentals o fer servir alguna de les diverses aplicacions que existeixen. I buscar paraules al diccionari, és clar, perquè ens aporta molta informació, hi trobem exemples, contextos d'ús, traduccions, etc. Una altra manera magnífica d'ampliar el vocabulari és llegir, llegir molt! Quan llegim en la nostra llengua i trobem una paraula que no coneixem, segurament no la busquem al diccionari perquè l'entendem pel context. A vegades, però, ens picarà la curiositat i la buscarem. Això també ens passarà amb les altres llengües que vulguem aprendre. Finalment, una altra tècnica molt poderosa per entendre i aprendre noves paraules és ajudar-nos dels coneixements d'altres llengües. Molt sovint endevinem el significat d'una paraula perquè s'assembla molt a una paraula en alguna de les altres llengües que coneixem, o té la mateixa arrel.

Caram, realment, tenim moltes opcions! A mi el que m'ha passat quan he anat de vacances i he volgut demanar alguna cosa però no sabia la paraula concreta, és que m'he hagut de posar a explicar què volia dir, per a què servia l'objecte que volia... i d'alguna manera, al final, sempre ens hem entès!

És clar! Aquesta és una estratègia meravellosa. I no més quan volem parlar en un idioma que hem estudiat, sinó que és una estratègia que també fem servir en la nostra llengua. Alguns cops, quan no ens ve al cap el terme exacte, podem definir la paraula. Per exemple, quan diem: «Dona'm la cosa per obrir la llauna de sardines», per referir-nos a l'obrellaunes. En un llenguatge col·loquial, també fem servir paraules genèriques per referir-nos a qualsevol cosa, com ara: *això*, *allò*, *daixoneses*, *dallonses*: «Diu unes coses més daixoneses», «Passa'm el dallonses». I ens entenem!

Però si utilitzem aquestes paraules que serveixen per a tot, no enriqueim el nostre lèxic.

Sí, té tota la raó. Ja he dit que s'utilitzen aquestes paraules en contextos col·loquials, encara que és veritat que ens hauríem d'esforçar per trobar la paraula exacta que necessitem. Però és que, de vegades, simplement tenim pressa i volem solucionar una necessitat comunicativa i, com hem vist, amb poques paraules ens podem entendre.

Una manera d'aprendre paraules noves, a més de llegir molt, com ha comentat, deu ser estar envoltat de persones que utilitzen un vocabulari ric, estar exposats a models de llengua i temes diferents: la llengua dels mitjans de comunicació, la que s'utilitza en alguns reportatges o documentals especialitzats, la que s'empra en conferències... És a dir, obrir-nos a un ampli ventall de temes i de situacions. Vaig bé?

Sí. Oh, i tant. Evidentment, si volem enriquir el nostre lèxic i parlar correctament i amb precisió, ens anirà molt bé parar bé l'orella i moure'ns en diversos contextos. Si sentim paraules noves, les podem aprendre. Podem fer-ho de manera voluntària, perquè ens fixem en alguna paraula que no coneixem i, altres vegades, de manera accidental. Durant una època vam aprendre a fer *videotrucades*, a dir *confinament*, a parlar de *desnonaments* i *narcopisos*, i vam incorporar tots aquests mots al nostre lèxic. Altres cops ens pensem que l'ús d'una paraula està malament perquè no coneixem aquell significat, no sabem que en aquell context o en aquella zona es fa servir d'una determinada manera, és a dir, desconeixem la variació dialectal, posem per cas.

També ens passa que, quan aprenem una llengua, ens adonem que no podem traduir totes les paraules exactament.

Sí, molt cert. Sovint no podem traduir paraula per paraula perquè hi ha mots que fan referència a conceptes que són diferents entre cultures. Un exemple en català podria ser *enxaneta*, que és l'infant que s'enfila al cim del castell humà en les exhibicions dels castellers. Com en diríeu en altres llengües? Segurament haurem d'explicar primer què són els castells, oi? Necessitem coneixements culturals per entendre el significat d'alguns conceptes per poder traduir-los amb un mot equivalent o parafrasejar-los. Un altre aspecte que també hem de tenir en compte són els falsos amics, que són paraules que s'assemblen en dos idiomes, però tenen significats diferents i de vegades són utilitzades erròniament com a equivalents.

Quantes coses, doctora Rossell! Crec que ens ha aportat molts elements de reflexió! Em sembla que després de sentir-la, ens fixarem molt més en les paraules noves i aplicarem tot aquest reguitzell de consells que ens ha donat.

Això seria una gran notícia! M'alegro que us hagi fet reflexionar una mica i us animo a continuar exercitant els nostres cervells perquè encara ens hi caben moltes paraules.

Moltes gràcies per haver-nos acompanyat avui.

Moltes gràcies a vosaltres i fins ben aviat!

pista 9

Hi ha una escena en la qual dos delinqüents entren a robar un quadre en un domicili on troben el cos d'una dona que s'acaba de morir. Dels dos lladres, n'hi ha un que no està gaire convençut de robar el quadre perquè creu que no té gens de valor i vol anar-se'n. A més, li fa respecte robar el quadre amb el cadàver tan a prop i li fa por que la policia els enxampi i els tanqui a la presó. L'altre delinqüent, però, vol robar el quadre i discuteix amb el seu company. Al final, l'amenaça i li fa xantatge perquè es quedi

pista 10

Bona nit i moltíssimes gràcies per haver vingut. Estic molt honorat de rebre aquest premi de lideratge i compromís

amb la comunitat. Servir la gent és un gran plaer i privilegi, que agraeixo cada dia, i rebre un premi com aquest també significa una gran responsabilitat. En realitat és un premi a tot un equip, insisteixo, a tot un equip!

Jo no seria aquí si no fos per les persones increïbles de la nostra associació que treballen incansablement per fer que el barri sigui cada dia una mica millor i més habitable. Moltes gràcies pel vostre suport. Això sí, ara haurem de fer una rifa per saber qui es queda el premi!

Voldria fer-vos cinc cèntims dels objectius de la nostra associació i enumerar-vos els eixos principals de la nostra tasca, perquè entengueu la importància que té per a nosaltres aquest reconeixement. En primer lloc, potenciem els valors específics del barri i la seva personalitat. En segon lloc, defensem els interessos dels veïns i comerciants davant de les institucions i de l'Administració pública. I, finalment, fomentem la solidaritat i el treball en xarxa, com per exemple amb l'intercanvi de roba i joguines.

Per acabar... sí, sí, ja acabo, que ja m'ho diuen els companys de l'associació que quan agafo la paraula, no hi ha manera de fer-me callar. Doncs això, resumint el nostre ideari, continuarem treballant plegats per un barri i una societat més justa, més plural, una societat alhora diversa i igualitària. Perquè, com diu Pere Pujolàs, «Només si treballem junts, aprendrem a conviure junts». Bona nit!

pista 11

- De petita, el que més record són es dinars a ca sa meva padrina. Mon pare i ma mare feien feina quan jo acabava s'escola a les dotze, i amb sa meva cosina, que tenia sa mateixa edat que jo, solíem fer qualche activitat extraescolar. Llavors anàvem a escola. Érem un bon grupet de nines i, per fer es camí cap a s'escola, sempre mos passàvem a cercar ses unes a ses altres. Mai anàvem totes soles, sempre acompanyades.

A les cinc, feia més activitats: tenis, bàsquet o gimnàstica. També amb sa meva cosina. Uns pics anàvem a berenar a ca son pare i sa mare, que tenien una perruqueria, i d'altres, a sa carnisseria de ma mare: mos feien un bon panet de sobrassada, agafàvem ses bicicletes i cap en es camp d'esports uns dies o a fer ball de bot uns altres. Record que a ses classes de ball de bot hi havia pocs al·lots i sempre els mos disputàvem!

Recordaré sempre, a més, que un dia sa meva cosina se va espanyar unes sabates amb sa bicicleta, mentre manxava. Eren ses esportives noves. Per por que la renyassin a ca seva, vàrem demanar ajuda a una veïnada, que mos va cosir sa sabata. Érem tan innocents!

També record especialment es dissabtes de matí: me despertava sa meva germana amb sa mania de fer dissabte, és a dir, fer neteja general de tota la casa. A mi sempre me tocava agranar i no m'agradava gens. Això sí, sempre me feia un pa amb oli per berenar i un tassó de llet calenteta i bona. Era sa millor manera de començar es cap de setmana.

- Quan jo era xicotet em passava quasi tot el dia a l'escola. Clar, entràvem a les 9 del matí i estàvem allà fins a les 5 de la vesprada. Ens passàvem el dia amb els amics, sobretot a migdia, perquè dinàvem al menjador del col·legi, i des de

les 12 fins a les 3, que repreníem la classe, jugàvem al pati. Al nostre aire. Alguns dies fèiem altres activitats, com anglés i judo. Ens ho passàvem molt bé. I això va ser així, cada dia, dels 6 als 14 anys.

I a les 5, en eixir de l'escola, anava a la floristeria que els meus pares tenien al barri, al Pla. Perquè nosaltres vivíem en un altre barri, però l'escola i la floristeria estaven al Pla. I allà a la botiga feia els deures, berenava i ajudava una miqueta en allò que podia ajudar un xiquet: canviar l'aigua de les flors, regar les plantes que exposàvem al carrer, repartir algun ramell pel veïnat, pujar bosses de terra del soterrani, tirar la brossa de fulles i tiges als contenidors... I jugar, sobretot jugar, que per alguna cosa era xicotet. Jo tenia una imaginació desbordant i amb quatre cosies de no-res em muntava unes aventures irrepetibles!

Els caps de setmana pujàvem al poble, on teníem els iaïos i quasi tota la família. I llavors allà era la llibertat. Estàvem tot el dia pel carrer, amb els cosinets, o pegant bacs per la serra. O anàvem al mas a fer una paella, i en acabant ens dedicàvem a botar marges fins que tornava a ser diumenge de vesprada i havíem de tornar a la ciutat.

- Quan eri petita vivia en un vilatge petit, de menos de dos mil habitants, que tenia una escola, mes anavi pas a aqueixa escola perquè tot se feia en francès i els meus pares volien que anés a una escola que se fes català. Jo i altres mainades del vilatge anàvem junts a una altra escola, a una vila al costat, i cada matí ens hi portaven o els pares dels uns o els meus pares, mes el que ens agrada, el més, és que ens hi acompanyés el pépé d'un dels mainatges que anava a aqueixa escola perquè ens hi portava amb una furgoneta on darrere hi havia pas seients i, doncs, ens carregava com sacs de patates i anàvem d'un band a l'altre dins del cotxe i això ens agradava molt i ens ho passàvem molt bé, la qual cosa ara seria impensable! En aqueixa escola, era una petita escola, amb poca mainada, ja que eren classes de nivells barrejats i doncs teníem companys més petits i companys més grans i era un ambient molt familiar i encara ara mantenim relacions amb aqueixa mainada. Un dels altres records que tinc també de quan eri petita era els caps de setmana, el diumenge, quan ens tornàvem a trobar amb la mainada del vilatge i també amb els pares, amb les famílies i que fèiem torrar carn junts. Això era quelcom que també ens agradava molt perquè manteníem un lligam amb aqueixa mainada també el cap de setmana.

pista 12

- paella
- teatre
- geogràfiques
- idees
- continuava
- raó
- cloenda
- plaer
- cooperar
- habitualment

pista 13

1. Quantes llengües som capaços d'emmagatzemar al nostre cervell?
2. Això vol dir que oblidem paraules si no les usem?
3. La nostra memòria és il·limitada?
4. És veritat que hi ha paraules intraduïbles?
5. Què podem fer per aprendre ràpidament altres llengües?
6. És útil fer-nos llistes de verbs nous?

pista 14

1. Ja et vam avisar, ara et fots!
2. Collons, això fa bona pista!
3. No fotis, quina mala sort!
4. Ara que tinc la roba estesa, plou. Collons!
5. Estic cansat de vosaltres, foto el camp!
6. No m'expliquis més collonades, sempre fots el mateix!
7. En quin merder ens hem fotut... A veure com ho arreglem!

UNITAT 3**pista 15**

1. Mirallet, mirallet, contesteu-me una cosa: no soc jo la més bella?
2. Quan algú li pregunta per què sempre porta la mateixa jaqueta, ella respon que, de tots els colors, el vermell és el seu preferit.
3. Patim, patam, patum, homes i dones del cap dret... Patim, patam, patum...
4. A la meua cadira no tan sols s'hi ha assegut algú, sinó que a més me l'ha trencada.
5. Doncs, si no m'obriu la porta, bufaré i bufaré, i la casa tornarà a bar!

pista 16

L'altre dia vaig anar al cine, feia segles que no hi anava!

I què hi vas anar a veure?

Doncs, l'última pel·lícula d'aquell director tan conegut... mmm... saps aquell a qui li van fer una entrevista l'altre dia a la tele? Com es diu?

Sí, sí... Ara no em ve al cap.

I que va parlar de la pel·li, que es titula... mmm...

Sí, sí, ja sé quina vols dir, jo també l'he vista, però ara tampoc me'n recordo. Ho tinc a la punta de la llengua... que està basada en un *best-seller*.

Exacte! És l'adaptació del llibre. De fet, vaig voler mirar-la perquè m'he llegit el llibre durant aquestes vacances.

Ah! I què, què t'ha semblat?

A què et refereixes, al llibre o a la pel·lícula?

No, a la pel·li!

Val a dir que em feia una mica de mandra mirar-la perquè vaig llegir una crítica que deia que la trama s'havia simplificat massa respecte a la de l'obra literària, i que no era gens fidel al text original.

Ostres, doncs jo vaig trobar que no hi havia tantes diferències pel que fa a la seqüència d'esdeveniments. És veritat que la història de la pel·lícula és més lleugera que la del llibre, però en conserva l'essència.

Sí, sí, la trama de la novel·la és força enrevesada i és probable que per dur-la a la pantalla calgués fer-hi canvis.

Això mateix! Perquè no sé si coincideixes amb mi, però el punt d'arrencada del llibre és una mica abrupte i força curiós, no ho trobes?

Tens raó. A l'inici, l'argument del llibre costa de seguir. Això sí, si aguantes fins al segon capítol, després el devores en un tres i no res, perquè t'hi enganxes.

Jo també me'l vaig acabar d'una revolada, però a mi la pel·li em va semblar força entretinguda, amb tocs d'ironia sorneguera imprevisibles que, de tant en tant, et feien deixar anar una riallada.

Ja, però al llibre aquest humor és més fi, no està tan basat en l'absurditat o l'exageració.

Potser sí que tens raó, però els diàlegs de la pel·li funcionen bé perquè la llengua sembla bastant natural i espontània. A més, es nota que el director coneix el tipus de personatges que retrata fil per randa. Els actors que hi apareixen són força mediàtics, i he de reconèixer que no ho fan pas malament.

Hi estic d'acord, però també trobo a faltar-hi personatges que només es mencionen de passada o, directament, no surten a la pel·lícula i que tenen un paper rellevant en el llibre.

Això és cert. Però has de pensar que el llenguatge cinematogràfic és diferent del literari.

Ho sé! I he de dir que es tracta d'una adaptació bastant digna. Tot i que a mi em sembla que, en general, els llibres superen sí o sí les adaptacions cinematogràfiques, perquè quan llegim la nostra imaginació no té límits. L'ambientació, per exemple, és excel·lent. Fins i tot millor que la que m'havia imaginat quan em vaig llegir l'obra perquè, a vegades, al llibre no hi ha gaires detalls per imaginar-te l'ambient.

Sí, és veritat. I això que és difícil que una pel·lícula recreï l'atmosfera que t'has imaginat quan has llegit el llibre! Francament, però, crec que el llibre és més rodó!

Totalment d'acord! I a veure si ens en recordem, del títol! I de l'autor!

Quina memòria de mosquit, tu... Hahaha!

Hahaha!

pista 17

Finalment, se li va ocórrer de dir-los que agafessin tots els rocs que trobessin i els apilessin un damunt l'altre.

Tan bon punt va acabar de donar-los la instrucció, els minairons es van llançar cap a l'indret que el mosso els havia assenyalat i, en un batre d'ulls, hi van transportar totes les pedres de la muntanya. Immediatament, van tornar a arremolinar-se damunt del seu cap: «Què farem, què direm? Què farem, què direm?», rondinaven cada cop més neguitosos.

—Doncs ara... —rumiava el mosso—. Doncs ara, fi-
queu-vos dintre del canut!

En un ai, van colar-se tots per l'ull del canut, com si els
xuclés un remolí del riu. El mosso va enroscar el tap ben
enroscat i va respirar tranquil. En acabat, va continuar el
camí, fins que va trobar l'amo.

L'endemà al matí, l'amo treia foc pels queixals i li etzibà:

—Què redimonis els vas fer fer ahir als minairons?

—Jo? No res... No el vaig pas obrir, el canut —balbucejava
el mosso.

—No ho neguis, que bé m'ho he prou trobat aquesta nit
—va insistir l'amo—. Estaven xops de suor.

—Perdoneu la meua tafaneria —va confessar finalment
el mosso—. No sabia què manar-los, i al final, els vaig dir
que traginessin rocs.

—Que n'ets de soca! Doncs ara sí que has tornat a néixer,
xicot! —va tornar a renyar el mosso—. Si no els haguessis
manat cap feina, t'haurien escanyat, t'haurien fet la pell
allà mateix.

D'aleshores ençà, l'indret del bosc on van actuar els mi-
nairons es coneix com el Tarter dels Minairons.

© Coll, Pep. 1993. *Muntanyes maleïdes*. Barcelona. © Editorial Em-
púries (adaptat)

pista 18

Avui entrevistem la Lluïsa Desclot, professora de llengua i responsable del concurs de minirelats en què han pogut participar tots els alumnes de les escoles d'adults de la comarca. Bon dia, Lluïsa.

Bon dia i gràcies per convidar-me.

Primer de tot, ens pots explicar què és un minirelat?

Podem parlar de minirelat, microrelat, microconte, minifició o nanorelat quan escrivim un relat molt breu.

Per tant, la característica principal és la brevetat, oi?

Sense brevetat el minirelat o microrelat no ho seria. De tota manera, l'extensió és molt variable. L'objectiu és que el lector el pugui copsar d'una ullada. Tot i que he de dir que he vist minirelats que van des d'una o dues línies fins a una o dues pàgines.

Però la brevetat comporta una condensació narrativa de gran dificultat. És un bon exercici d'escriptura.

Exacte. És un bon exercici de llengua. Al principi, quan vaig explicar als alumnes la proposta de participar en el concurs, van fer cara d'espantats. Alguns alumnes no tenen el català com a llengua inicial i molts tampoc estan acostumats a escriure. Els feia por. Però la veritat és que es van engrescar i tothom hi va participar. Potser perquè els vaig convèncer quan els vaig dir l'extensió del text.

Però, com comentes, fer un text breu implica una dificultat complementària: dir allò que vols dir en poques paraules. Sembla molt difícil!

Ho és, no ens hem d'enganyar. Però també hi té un paper molt important la imaginació, perquè els participants podien parlar de qualsevol tema. No obstant això, cal que el text tingui una estructura, que serà simple, però completa. És a dir, el minirelat ha de tenir presentació

o inici, nus i desenllaç. Es tracta que el lector entengui la història que transmetem, que entengui el missatge, que la història tingui estructura i que, a més, sigui breu. En aquestes obres és tan important el títol, si n'hi ha, per la seva capacitat descriptiva, com el desenllaç final.

Poca cosa! Que sigui breu, que tingui una estructura i que transmeti un missatge.

Sí. I és per això que aquesta brevetat implicarà aprofitar tots els recursos narratius de la manera més efectiva possible: hem d'utilitzar el llenguatge amb una extrema precisió i, per tant, no podem fer descripcions innecessàries, per exemple. També hem d'aprofitar l'ús dels pronoms febles per no haver de repetir elements i hem de ser curosos amb la puntuació de les frases.

Cal dominar la llengua, doncs.

Com he dit és un bon exercici de llengua, sí. Però és un exercici que permet jugar amb la llengua, perquè la llibertat creativa i la intenció de l'autor és el que caracteritza aquest gènere. A més de jugar amb la llengua, s'ha de ser, sobretot, molt enginyós.

Imaginació al poder.

Sí. Molt sovint el minirelat és ambigu i es pot interpretar de maneres diverses. Això sí, hi ha d'haver altes dosis d'humor: dobles sentits, ironia, sentits figurats...

Com quan expliquem un acudit?

Es podria veure així. No són pocs els exemples de minirelats en els quals l'humor és un referent. Això és cert. Però si el comparem amb els acudits, observem que els minirelats no necessàriament volen fer gràcia tot i que poden fer-ne molta. L'autor d'un minirelat juga amb l'escepticisme i la ironia, contempla el món que l'envolta i el jutja mitjançant el llenguatge.

Molt bé, Lluïsa. Fem una pausa i continuarem parlant sobre aquest tema tan interessant que són els minirelats. Tot seguit tornem. No se'n vagin.

pista 19

Nit i dia

Una de les sèries més fosques del repertori de la televisió pública catalana. La premissa dels creadors de *Nit i dia* és senzilla: tots tenim dues cares, una a plena llum, l'altra només visible quan ningú mira. La sèrie presenta un seguit de personatges que entren en aquest joc d'aparences. La protagonista principal, Sara Grau, metge forense, intenta compensar la crua realitat amb què conviu a la seva feina amb una vida tranquil·la i estable. Però no sempre ho aconsegueix. Ambientada en una Barcelona sacsejada pels crims d'un assassí en sèrie, *Nit i dia* és un thriller realista protagonitzat per metges forenses, policies i jutges, que conviuen dia a dia amb els aspectes més obscurs de la realitat. Cal destacar-ne un repartiment de luxe.

Plats bruts

El Lopes, el David, la Carbonell, l'Emma, el Pol, el Ramon, la Montse, la Iaia, l'Estasqui. Nou personatges que dibuixen una de les comèdies més divertides del panorama català. Aquesta coproducció catalana va saber captar amb naturalitat el tarannà i les bromes sense complexos que ens feien riure. *Plats bruts* va adoptar el format més

clàssic de la *sitcom*: capítols de 25 minuts rodats en plató, amb diverses càmeres i amb públic en directe. Això implicava gravar les seqüències cronològicament, perquè el públic pogués seguir la trama, en comptes d'agrupar-les per *sets*. *Plats bruts* va ser un fenomen generacional que segueix retornant periòdicament gràcies a les redifusions que se n'han fet a la televisió.

Merlí

Estimulant, masclista, sorprenent, bona, dolenta... Sobre *Merlí* s'ha dit de tot. Però el més important per a un producte mediàtic, precisament per poder ser catalogat de mediàtic, és que se'n diguin coses. El protagonista prometia fer trempar els alumnes de la seva classe de filosofia, i la veritat és que amb l'audiència ho va aconseguir. Líder absolut en la seva franja, revolució a les xarxes socials, venda dels drets d'emissió i existència d'una seqüela són alguns dels aspectes que fan que puguem catalogar *Merlí* com una de les sèries de més èxit dels últims anys. Us recomano que vegeu aquesta sèrie en família, si es dona el cas, ja que és una gran oportunitat per compartir un producte intergeneracional.

Mai neva a ciutat

La trama s'inicia quan na Neus, que ha perdut la seva feina de becària a Londres, es veu obligada a tornar a Palma. Sense feina ni estalvis, i després de set anys a la capital britànica, el retorn a casa mare no serà fàcil i el retrobament amb els seus antics amics, ara acomodats en la vida adulta, no l'ajudarà a sortir de la crisi existencial en què es troba. És una sèrie urbana i plena de metàfores, la protagonista de la qual s'entrevistarà a cada capítol amb un personatge rellevant de la cultura.

Arròs covat

Amb una estètica minimalista —rostres inexpressius, sense les faccions dibuixades—, *Arròs covat* va ser un boom en el seu moment pel seu caràcter irònic i irreverent. Aquesta sèrie animada per a adults, pertanyent a la subcultura *hipster*, tractava sobre el conflicte de fer-se gran, especialment dels homes, més vulnerables davant la síndrome de Peter Pan. L'il·lustrador d'aquesta producció va aconseguir plasmar, amb el seu dibuix pintat a escala de grisos, el tarannà conformista i existencialista d'una generació a partir del seu llenguatge personal.

La forastera

La sèrie és una comèdia rural en què s'explica la història d'una xica valenciana que viu a Barcelona i que s'ha de traslladar a una xicoteta comunitat rural del País Valencià per motius laborals. La trama gira al voltant dels contrastos entre una jove acostumada a la vida de ciutat i la vida que es troba en eixe poblet, on és rebuda com la forastera. La protagonista, a poc a poc, anirà descobrint els avantatges que té la nova vida al poble que, fins i tot, es convertirà en una espècie de lloc idíl·lic i paradisiàc. La sèrie juga amb els estereotips per a plantejar situacions còmiques amb l'objectiu d'aproximar dos mons que a vegades pareixen irreconciliables.

pista 20

1. pel·lícula

2. alegria
3. col·lectiva
4. excel·lent
5. brutalitat
6. al·lucinar
7. casualitat
8. tranquil·litat
9. il·lustració
10. malament
11. solució
12. col·laborar

pista 21

1. Temps era temps a la vila de Montblanc va aparèixer un drac famolenc!
2. I això és tan veritat com que el cel és blau. Rondalla explicada, rondalla acabada!
3. Vet aquí una vegada un nen tan petit tan petit que li deien Patufet!
4. Finalment, la princesa i Sant Jordi es van casar i van viure feliços i van menjar anissos!
5. I se n'anaren damunt del cavall blanc. Vet aquí un gat, vet aquí un gos, que aquest conte ja s'ha fós.

UNITAT 4

pista 22

1. No sé què faria sense el meu balcó! Tinc unes vistes privilegiades de la ciutat. És ben petit però el tinc ben polit. És un balcó d'exposició; conserva tots els elements d'un balcó modernista: la barana de ferro forjat i els relleus i sanefes a la façana. L'únic problema és que no hi ha tendal i a l'estiu hi fa massa calor!
2. Doncs el meu és ben gran i lluminós. El que més m'agrada de tenir balcó és que em puc dedicar a la meva afició: la jardineria. Hi tinc molts testos i de vegades el tinc una mica desendregat. Preferiria viure en una planta baixa amb un pati. Encara hi podria col·locar més plantes!
3. El meu balcó és molt càlid a l'hivern perquè hi toca el sol, em va molt bé per estendre la roba. Però no puc utilitzar-lo durant el dia: és massa sorollós.
4. T'aniria bé tenir una galeria o bé tenir, com jo, un balcó interior, que dona al celobert i és ben silenciós. Ara bé, no et diré cap mentida: la veritat és que no hi ha gaire vida, és ben apagat i no hi podem penjar pancartes ni reivindicacions veïnals.
5. El meu balcó està tot renovat i com que és al carrer Major, tocant a la plaça, no em perd cap festa del poble! Ho puc veure tot: els castells, les cercaviles i les comparses. A casa el balcó és un dels espais de trobada més importants: hi sopam i dinam plegats a l'estiu. Ara bé, és com un aparador perquè tothom et vegi: és molt poc discret!
6. Quina sort que tens! El meu és massa estret; no hi cap ni una cadira! I a més és ben humit! L'únic que l'utilitza és el meu gos, que observa amb curiositat els veïns i el carrer. Preferiria tenir un porxo i un jardí ben gran!

pista 23

Tornem a tenir aquí la nostra companya Cinta i la seva secció *A peu pels Països Catalans*. Com cada setmana, els nostres oients han de demostrar els coneixements sobre diferents aspectes del nostre territori. Els concursants d'avui són: la Queta, que truca des de Felanitx, la Conxa, que viu a Borriana, i el Joan, des d'Arbúcies. De quin tema parlarem amb els nostres concursants, avui, Cinta?

Doncs avui ens n'anem fins a la Franja de Ponent i, més concretament, al poble de Mequinensa. Comencem, doncs! Queta, ets la primera. Quin és un dels motius principals pels quals Mequinensa és coneguda?

Em sona alguna cosa relacionada amb el foc. Hi va haver un incendi molt violent?

Incorrecte. La resposta té a veure més aviat amb l'element contrari del foc. Conxa?

Sí! Crec que hi van construir un pantà on va quedar submergida tota la vila vella.

Justa la fusta! I saps quan va passar això, Conxa?

Ui, no, no. Això és filar molt prim. Eixa dada se m'escapa...

Va ser l'any 1971, per aprofitar la força de l'aigua per produir energia elèctrica. Et toca, Joan! Al costat de quin riu van construir la vila nova? El Llobregat, l'Ebre o el Segre?

El Llobregat no pot pas ser. Dubto entre l'Ebre i el Segre. Al costat del riu Segre?

Exacte! Molt bé, Joan. I ara heu de dir una informació sobre els carrers de Mequinensa.

Ai, això sí que no ho sé!

Queta, et torna a tocar a tu. Saps els noms dels carrers de Mequinensa?

Jo sí que ho sé! Els carrers són ben curiosos perquè els varen batiar seguint l'abecedari!

Això mateix! Queta, saps quin és l'escriptor que va immortalitzar Mequinensa i els seus habitants a la seva obra? Joan Fuster, Mercè Rodoreda o Jesús Moncada?

Mmm, la Rodoreda, no?

No! Era ben barcelonina! Conxa?

Jesús Moncada!

Perfecte! Passem a l'última pregunta. Parlem ara de la novel·la *Camí de sirga*, que relata la vida a la població i el moment dramàtic en què molts dels veïns van veure desaparèixer per sempre les seves cases, les feines a la indústria minera i la possibilitat de navegar i transportar mercaderies pel riu Segre i per l'Ebre. En quantes llengües podem llegir aquesta novel·la?

Vint!

Deu?

Divuit!

Exacte, Joan! Molt bé!

Caram, caram! Acaba de passar una cosa inaudita en aquest programa. La Conxa i el Joan han encertat el mateix número de preguntes. Per tant, els veurem tots dos al programa de la setmana vinent. Ens acomiadem, però, de la Queta de Felanitx. Fins aviat. Gràcies a tots!

Adeu-siau! Fins la setmana que ve!

pista 24

1. caixa
2. explicar
3. sufix
4. llangardaix
5. text
6. xemeneia
7. fixa-t'hi
8. porxo
9. exteriors
10. xamfrà

pista 25

1. paraigua - paraigüer
2. llengua - llengües
3. aigua - aigües
4. Pasqua - Pasqües

pista 26

1. país - països
2. veí - veïna
3. suís - suïssa
4. genuí - genuïna

pista 27

1. construir - construït - construint
2. tradueixen - traduïts - traduït
3. atribuir - atribuïdes - atribuït
4. introduir - introduïts - introduït

UNITAT 5

pista 28

Em dic Mercè per l'enyorada Barcelona. Soc neta d'exiliats catalans que van deixar Catalunya per culpa de la Guerra Civil espanyola, enmig de molta tristesa i enyor.

El meu pare, fill de catalans, ja va néixer a Xile, en canvi la meua mare només tenia mesos quan hi va arribar. Diuen que el dia que el pare i la mare es van conèixer, es van prometre que anirien de viatge de noces a Barcelona, cosa que no va poder ser. Però el que no s'esperaven és que la seva filla gran, jo, travessaria de nou l'Atlàntic, fent el viatge de tornada, i m'acabaria casant amb un català de Lleida. Roda el món i torna al Born, que diuen!

Els avis van arribar a Xile amb una mà al davant i l'altra al darrere, com deien sempre, però tenien una gran esperança per viure un futur millor. Va ser molt dur adaptar-se a la nova realitat, sobretot perquè no es podien treure de sobre el sentiment de desengany i de pèrdua per haver de deixar la seva terra per sempre. Però l'agraïment que sentien per aquella nova vida va fer que criessin els seus fills com a xilens, això sí, sense oblidar les arrels catalanes. Els fills sí que es van sentir xilens, però crec que els meus avis

no s'hi van sentir mai, sempre es van sentir estrangers. Els avis van participar de manera molt activa al Centre Català de Santiago de Xile, el lloc de trobada dels catalans residents al país, on feien classes de català, organitzaven les celebracions més importants com Sant Jordi o Sant Joan, cantaven a la coral...

Jo vaig venir a Catalunya perquè volia conèixer d'on venia la meva família i volia estudiar una enginyeria, cosa que a Xile era més complicada. De seguida que vaig arribar a Catalunya em vaig sentir com a casa. Sentia una barreja de curiositat i desconcert, perquè veia coses per primer cop però que m'eren familiars. A més, ja parlava una mica de català perquè l'havia sentit a casa i al casal català, però la gent, quan em sentia parlar amb el meu català tan xilè, canviava de llengua de seguida. Això em feia molta ràbia perquè no hi havia manera d'aprendre bé la llengua. Ara ja he perdut tot l'accent xilè.

Ja fa 35 anys que visc aquí, però la cultura xilena encara és molt present a casa nostra: en el menjar, en algunes expressions, en la celebració d'algunes festes... He de confessar que al principi enyorava el caràcter obert i sociable xilè, perquè aquí sou més insípid. Ara ja he après que el caràcter català es mou entre el seny i la rauxa. Qui havia de dir que d'alguna manera les arrels de la meva família tornarien aquí? I no soc l'única! Som molts els exiliats retornats!

pista 29

Avui tenim amb nosaltres dos joves, la Jianfen i el Driss, nascuts tots dos a Catalunya, fills de pares que han vingut de molt lluny a la recerca de noves oportunitats. Han nascut aquí, no han vingut de fora, però encara carreguen la motxilla familiar i sovint s'han sentit estrangers a la seva pròpia terra. Parlem amb ells. Comencem per la Jianfen. Bona tarda, Jianfen, podries presentar-te?

Bona tarda, doncs jo soc una noia catalana que va néixer a Girona ara fa dinou anys. Soc catalana, però és cert que els meus papers diuen que soc xinesa. Els meus pares van decidir preservar-me la nacionalitat xinesa per si de cas; si vull la d'aquí, he de renunciar a la de les meves arrels, perquè la Xina no accepta la doble nacionalitat. Les arrels pesen i no és pas fàcil renunciar-hi.

Quina és la teva història familiar?

Els meus pares van prendre la decisió d'emigrar sobretot per nosaltres, la meva germana i jo, per assegurar-se que tindríem l'oportunitat d'estudiar i anar a la universitat. Els familiars que ja vivien a Barcelona els ho deien sovint, que vinguessin aquí. Vivim a Girona, on tenim un restaurant i un basar, així que complim amb els clixés! Jo els ajudo els caps de setmana i puc tenir certa independència econòmica.

Els teus pares s'han adaptat a la vida d'aquí?

Han fet tot el que han pogut, com tothom que arriba a un lloc nou i s'ha de construir una vida. Em poso al seu lloc i els entenc. Imagina't que tens una filla que parla una llengua que no entens. Deu ser estrany, oi? Per sort ara entenen perfectament el català i el parlen enxampurradament, però ho fan prou bé! Es pensaven que no se'n sortirien!

Els teus pares deuen estar orgullosos de tu. I tu, n'estàs orgullosa?

Doncs, francament sí. Soc la primera persona de la meva família, aquí i a la Xina, que ha arribat a la universitat. Quan anava a l'institut no m'agradava gaire estudiar, no estava gens motivada i alguns professors no les tenien totes que continués estudiant. I mira ara! Estic estudiant Comunicació i Audiovisuals, perquè el que a mi realment m'agrada és crear continguts per a les xarxes socials. Tinc un canal de YouTube i de Tik Tok i cada setmana hi penjo vídeos.

I els fas en català?

Sí, és clar. És la meva llengua: penso, llegeixo, parlo, escric en català. El xinès el parlo a casa, però faig errors i no el sé escriure. Tinc molts seguidors, moltíssims, arreu dels Països Catalans, i això que molta gent em va aconsellar de fer-los en castellà o en anglès perquè si els feia en català em deien que no tindria tanta repercussió. I ja ho veus, tot un èxit!

Ja ho veig, sí. Molt bé.

Però no tot són flors i violes, eh! També he de dir que força gent m'insulta per ser com soc i fer el que faig... i en català. Més d'un se sorprèn: «Una xinesa fent vídeos en català?» Però si jo soc d'aquí, en quina llengua ho hauria de fer, si no? I sí, tinc cara de xinesa, és que els meus pares són xinesos, i què?

Sí, és clar! I tu, Driss, et podries presentar?

Sí, i tant. Soc el Driss, tinc vint anys i soc estudiant de segon de Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Soc fill d'immigrants del nord del Marroc, que van arribar els anys noranta al Maresme. Vaig néixer a Mataró i és on he viscut fins ara.

També ets universitari, doncs?

Sí, però m'ha costat molt convèncer la meva família que el que jo volia era continuar estudiant. Ells volien que acabés l'institut, això sí, però que després comencés a treballar per ajudar-los econòmicament. De fet, ho vaig fer durant uns mesos, però la meva inquietud per canviar aspectes de la societat que no m'agraden va fer que em posés a estudiar de nou.

Què vols dir?

Per ser com soc, per tenir l'aspecte que tinc, al llarg de la meva curta vida he viscut moltes situacions de racisme. No ho hauria dit mai! En tinc tants exemples. Des del dia que de ben petit no em van deixar jugar a futbol per ser «moro» fins als insults que vaig rebre, no fa gaire, fent d'àrbitre en un partit amb nens del barri. A tot arreu, constantment, m'he sentit assetjat a causa dels meus orígens. Per això vaig decidir passar a l'acció i denunciar el racisme a través dels mitjans de comunicació. I la millor manera de fer-ho era estudiant Periodisme. El meu pare encara està en estat de xoc perquè he arribat a la universitat.

No s'ho devia imaginar! Però segur que n'està molt orgullós i no només perquè vagis a la universitat, sinó també per la teva lluita contra el racisme. Com has passat a l'acció?

D'una banda, la tasca del dia a dia és combatre els pre-

judicis: fer explícit que soc un català que té estudis, criteri, opinió, obligacions i drets, i amb aspecte marroquí, sí! És que els meus pares són del Marroc, si no fos com soc hi hauria hagut un daltabaix, a casa meva! De l'altra, ara escric un article d'opinió setmanal en un diari que m'ha donat l'oportunitat de tenir un altaveu per denunciar tot el que no funciona a la nostra societat. I és que som molts els joves que tenim ganes de transformar aquesta societat per fer-la molt millor. He de dir que n'estic molt content, i orgullós, sí! Els meus pares no es pensaven que em pagarien per escriure articles en un diari.

pista 30

1. El meu cas és una mica estrany. Jo sí que puc votar perquè tinc la doble nacionalitat: soc colombiana, però pel fet de ser descendent d'emigrants que se'n van anar cap a Amèrica, tinc també la nacionalitat espanyola, cosa que m'ha permès durant molts anys exercir el meu vot ací des de Colòmbia, sense ni tan sols haver xafat el territori abans! Ara ja fa més de deu anys que visc a València i, per tant, crec que ja tinc la capacitat de poder decidir sobre aspectes de la meua vida en este país. El que trobe bastant esperpèntic és que persones que no han viscut mai ací puguen votar a les eleccions d'ací pel simple fet de tindre una nacionalitat que els ha vingut donada per herència! És injust per als milers de persones que no tenen eixa possibilitat i que fa anys que viuen ací. Crec que els hem de fer costat i demanar que hi haja canvis legals a favor del dret de vot de tots els qui resideixen al país.
2. Fa més anys que visc aquí que a Alemanya però, com que no tinc la nacionalitat espanyola, no puc votar a les eleccions generals ni a les autonòmiques, tot i que sí que puc votar a les eleccions municipals perquè tinc el permís de residència i soc ciutadà de la Unió Europea. Estic molt compromès amb la ciutat de Sabadell, on visc; de fet, prenc part en moltes iniciatives mediambientals i sempre poso el meu granet de sorra per fer una ciutat millor: soc el propietari del primer taxi 100% elèctric de la ciutat! Per això estic content de poder elegir els meus representants i decidir sobre el futur de la meua ciutat. Així ja m'està bé, puc decidir sobre qüestions de la meua vida quotidiana. A Alemanya no voto perquè estic molt deslligat de la política que s'hi fa i gairebé no conec els polítics alemanys. Em para massa lluny! A més, hauria de fer paperassa per poder votar, crec que hauria d'anar a l'ambaixada o al consolat perquè tinc la residència aquí, uf! És que jo no m'avinç gaire amb la burocràcia!
3. Soc de Síria i ja fa sis anys que visc a Barcelona. Vaig venir fugint de la guerra del meu país i em vaig quedar aquí com a refugiada. M'agrada viure aquí perquè em recorda el meu país: en el fons tots som mediterranis i compartim més coses de les que ens imaginem! Des que soc aquí, participo activament en associacions d'ajuda a les persones refugiades per donar-los un cop de mà en la tramitació de la documentació. Jo encara no puc votar, i no sé quan ho podré fer. La burocràcia és molt lenta i més quan vens d'un país en guerra. Però el que em fa enrabiard de veritat és la gent que pot votar i no exerceix el seu dret de vot perquè no els interessa. Com pot ser que diguin això?! Jo

vinc d'un lloc en què era impossible expressar-nos per por i vam perdre tota oportunitat d'exercir els nostres drets; però aquí, aquí podem expressar-nos en llibertat. Aprofitem-ho! Per això hem engegat la campanya #jotambéincdretavotar per posar-nos a la disposició de totes aquelles persones que volen reivindicar el seu dret de vot.

pista 31

Vaig arribar a Mont-real l'any 2004 amb una beca d'estudis per fer un màster en tecnologies de la informació a la Universitat del Quebec. Aleshores tenia 24 anys i, en principi, només m'hi havia d'estar un any... i ja en fa prop de 17 que hi soc!

No, no en sabia res, del Casal català del Quebec, abans d'arribar. Crec que va ser per la diada de Sant Jordi de l'any 2005 que vaig trobar la informació a internet i vaig conèixer la gent que el duia en aquella època i m'hi vaig començar a implicar.

Ara hi ha uns 220 membres, tot i que poc més de la meitat són catalans; de fet, un 55 % són catalans. La resta de membres són «catalanòfils», és a dir, quebequesos enamorats de la nostra llengua i cultura i que no tenen orígens catalans. Aquest fenomen propi del nostre casal s'explica en bona part per la creació, l'any 2007, tant de la colla dels Castellars de Mont-real com del programa d'estudis catalans a la Universitat de Mont-real. I és que, a més, molts d'aquests catalanòfils han acabat aprenent el català i s'han convertit així en «katalonskis».

El volum d'activitats és tan gran com variat. En primer lloc, hi ha les festes tradicionals, que ja es feien al primer Centre cultural català del Canadà que es va fundar l'any 1961. I són activitats com ara la Diada, Sant Jordi i la castanyada; però també hi ha les activitats familiars, concebudes especialment per a la mainada. Per altra banda, l'activitat que mobilitza més socis cada setmana és, sens dubte, l'assaig casteller. Els Castellars de Mont-real són l'única colla castellera nord-americana, i gent de tota mena fan pinya, en sentit literal i figurat, per fer arrelar el fet casteller al Quebec: quebequesos d'orígens diversos i catalans (ja sigui de pas o instal·lats definitivament al país), estem parlant d'infants, adolescents, joves i adults que en formen part. Finalment, juntament amb els estudis catalans de la Universitat de Mont-real, s'organitzen activitats dins el circuit cultural professional de la metròpoli quebequesa: clubs de lectura, concerts de música, exposicions o conferències i, a més, s'assegura la presència d'autors catalans als principals festivals de poesia i de literatura de la ciutat.

Amb internet i la mobilitat internacional, la naturalesa i funció dels casals catalans ha canviat sensiblement aquests últims 20 anys. Avui en dia s'entenen com a dinamitzadors culturals, espais de trobada i catalitzadors d'iniciatives molt variades per fer arribar la llengua i la cultura catalanes als països on es troben. Bastir ponts interculturals entre Catalunya i el país d'acollida ha esdevingut, al meu entendre, el motor i la raó de ser de les comunitats catalanes a l'exterior.

Ui! Aquesta sí que és la pregunta del milió de dòlars (canadencs)! Sincerament, no ho sé. Si bé és cert que enyoro la família, els amics i el Mediterrani, també ho és que

m'estimo amb bogeria aquesta terra d'acollida. Crec que si mai tornés a viure a Catalunya, trobaria a faltar tantes coses del Quebec que probablement hauria de crear el Casal quebequès de Catalunya!

pista 32

1. estudio
2. canvia
3. renunciés
4. evidencio
5. denunciem
6. acaricio
7. diferenciem
8. copies
9. odia
10. potèncio

pista 33

1. Has viscut mai una situació racista?
No, no he viscut mai una situació racista.
2. Si té cap queixa, avisi'm.
D'acord. Però de moment no en tinc cap.
3. Voleu res per tapar-vos?
No, gràcies. No necessitem res.
4. Si té gens d'empatia, us entendrà.
És cert. Quan no tens gens d'empatia, no aconsegueixes res.
5. Vau trobar suport enlloc?
No, no vam trobar suport enlloc.
6. Heu tingut ningú que us ajudi?
No, no ens ha ajudat ningú.

pista 34

1. integració
2. immigració
3. emigració
4. tramitació
5. documentació

UNITAT 6

pista 35

1. Per escalfar una mica l'esquena, ajaieu-vos a terra de panxa enlaire, obriu els braços en creu, flexioneu els genolls i, sense separar-los, deixeu caure les cames cap a la dreta. Gireu el cap per mirar la mà esquerra i sentiu com s'estiren els músculs lumbaris i dorsals gràcies a la torsió de la columna. Empenyeu l'espatlla esquerra cap a terra, que no s'aixequi. Amb l'inspiració, torneu a posar les cames doblegades damunt del pit i feu el mateix cap a l'altre costat: deixeu caure les cames a l'esquerra i gireu el cap per mirar la mà dreta. Relaxeu-vos aquí uns segons.

2. Continuarem amb una postura molt completa, que serveix per enfortir i estirar l'esquena, entre molts altres beneficis. Bé doncs, estireu-vos sobre la màrfega de bocaterrosa i recolzeu les mans a terra a l'altura del pit. En la propera inspiració, empenyeu fort a terra amb les mans i aixequiu el cos fins on pugueu sense separar els colzes. Obriu bé el pit, sentiu com s'ajunten les escàpules per darrere i respireu tranquil·lament amb la mirada relaxada cap endavant o una mica elevada. Activeu bé les cames i els glutis i aguanteu aquí uns segons. Amb l'última espiració, abaixeu a poc a poc el cap fins que el front toqui la màrfega.
3. Comença de genolls i amb els glutis recolzats damunt dels talons. Porta les mans endavant i flexiona el cos cap a terra a mesura que les mans avancen per la màrfega amb els braços estirats, sense aixecar els glutis dels talons. Quan el front toqui la màrfega, prova de portar les mans tan lluny com puguis cap endavant per estirar bé els músculs de l'esquena i crear espai entre les vèrtebres, que respirin. Després, porta els braços cap enrere, als costats de les cames, i deixa que tot el cos es relaxi en aquesta posició.

pista 36

1. Als futbolistes d'elit, com que tenen aquesta consideració de semideus en la societat, se'ls perdonen els delictes de corrupció que puguin cometre, i la gent fins i tot va a aplaudir-los a les portes del jutjat! No té ni cap ni peus que un treballador qualsevol es desvisqui per un milionari que defrauda el sistema públic a la vista de tothom.

Jo, per l'espectacle i la il·lusió que generen i les alegries que em donen, els perdono el que calgui! Són personatges famosos.

Ja ho veig, ja. I tots els mesos a pagar la televisió privada i el seient a l'estadi. Sort que tens una bona feina i t'ho pots permetre!

2. Tu sabies que el reglament imposa sancions a qualsevol comportament d'aquests que ara són tan habituals a les graderies? Com aquells sorolls de mico o goril·la per insultar els jugadors negres... Però mira, no crec que funcionin gaire, les sancions, perquè aquests comportaments són cada cop més habituals!

Doncs jo crec que no n'hi ha per a tant, ja sabem que al camp els ànims s'agiten, és normal que s'hi sentin crits i increpacions, això passa a tot arreu! I en realitat els que falten al respecte són una minoria. A més, alguns jugadors provoquen el públic, com feia Eto'o, te'n recordes?

Acabes de donar tots els arguments típics dels qui fomenten el discurs d'odi.

3. Cal acceptar que els homes i les dones són diferents. Haurien de canviar el reglament del futbol femení, concretament la mida de les porteries i de les pilotes, que haurien de ser més lleugeres, perquè canvis com aquests ajudarien a millorar la qualitat del joc en el futbol femení. És un esport diferent del masculí, s'ha d'adaptar a les dones, fisiològicament i biològicament. Ara per ara el futbol femení és molt limitat, així aportaria millores tècniques notables.
4. Malauradament, en els partits de futbol base encara es produeixen de manera generalitzada fets vergonyosos,

fruit i causa de la mala educació. Sovint el futbol altera les passions, però els casos que ens ocupen són especialment greus perquè hi ha nens i joves implicats. Els pares són els qui acostumen a causar conflictes, tot i que de vegades els tècnics també en són protagonistes. Uns pares que discuteixen i s'apallissen entre ells, una mare que insulta l'àrbitre i l'amenaça de mort per haver-li tret targeta groga al seu fill, un pare que agradeix l'entrenador durant un partit de futbol, crits de la graderia increpant un nen que es trenca la tibia jugant a futbol, acusant-lo que fingeix, etc.

5. Ara les futbolistes de la primera divisió demanen un salari mínim de 16.000 euros bruts anuals i 30 dies de vacances. No crec que generin prou interès per cobrar aquestes quantitats. Jo vaig ser jugador semiprofessional de tercera divisió i segona B. També m'hauria agradat cobrar molts milions d'euros, però no donava per a tant. Vaig compaginar entrenaments i feines. El futbol femení no interessa, malgrat que ara el vulguin imposar arreu.

Que tu no poguessis cobrar un sou decent significa que elles no han de poder? I com que no generen suficient? A veure si tu vas omplir mai un camp amb més de 50.000 persones. Ni que estiguessin demanant una burrada, demanen un sou mínim de 16.000 euros anuals!

No ho sé! És que el futbol és un esport d'homes!

Que n'arribes a ser, de troglodita!

pista 37

1. Ei, com va? Fas molt goig! Sembles més jove i tot!

Gràcies! I tu, com estàs?

Mira, una mica desanimat. No hi ha cap raó, però estic una mica trist. La jubilació no m'ha arribat en un bon moment.

Doncs fes alguna activitat que et distregui: ves a ballar! Jo vaig a ballar salsa els dijous i m'ho passo la mar de bé. Ah, i també canto en una coral.

Sí, sí, potser sí que hauré de fer alguna cosa.

Oi que tenen fills, la Rosa i l'Andreu? Doncs juga-hi! Ja veuràs com et distreus i et fan empenyar, també! A més, donaràs un cop de mà als teus fills i els nets estaran contents. El que no pots fer és tancar-te a casa i capficar-te.

2. Què fas aquest cap de setmana? Si vols, podem quedar!

Ui! Els caps de setmana estic molt ocupat!

Quina sort! Jo sempre faig el mateix: em quedo a casa, demano una pizza, miro sèries... Tota sola com un mussoll!

Doncs has de sortir. No és gens bo per a la salut fer la vida que fas! Has de sortir de la ciutat i tenir contacte amb la natura i amb més gent. Ara que ve la tardor, ves a buscar bolets, camina pel bosc i, si pot ser, queda amb amics per anar a passejar per la muntanya o la platja.

Sí, sí, he de fer alguna cosa.

Per què no vens dissabte al Montseny? Hi vaig amb uns amics del gimnàs.

3. Ei, Júlia!

Ramon! Feia dies que no et veia!

Sí, sí. He estat una mica fotut.

Sí? Què t'ha passat?

No res, no ha estat greu. He tingut un pic de feina, ja saps com és això per als autònoms. Quan arriba la feina, l'has d'acceptar perquè no saps quant durarà.

Sí, sí.

Treballava més de catorze hores cada dia fins que el cos va dir prou. Bé, el cap va dir prou.

Ostres!

Vaig tenir com un curtcircuit que fins i tot vaig perdre la memòria!

Què dius! I vas anar al metge? Què et va dir?

Doncs... fes una vida més tranquil·la, exercita la memòria, juga a escacs, llegeix, pinta...

Ah, molt bé. I has notat una millora?

Sí, la veritat és que sí.

pista 38

La coneguda com a «pilota a mà» va nàixer a l'antiga Grècia i després els romans van seguir jugant i escampant-la pel seu imperi. A les terres valencianes diuen que va arribar amb els cavallers de Jaume I, i a partir d'aleshores va anar fent-se cada vegada més popular fins a convertir-se en un autèntic esport de masses.

Fonamentalment, el joc de pilota a mà consisteix a pegar-li a una pilota... amb la mà. De pilotes n'hi ha de moltes classes, però les més representatives són la de pell d'ovella i, sobretot, la de pell de vaca, que, amb les seues huit peces triangulars cosides a mà, s'ha convertit en una autèntica icona del nostre esport.

Quan entra en joc, la pilota arriba a una velocitat i una força tan grans, que els jugadors necessiten protegir-se les mans per a poder colpejar-la. Poden passar fins a una hora enfaixant-se les mans amb tesamoll, cartes, planxes metàl·liques, didals, i tot unit amb esparadrap.

La pilota es pot jugar al trinquet, que és un espai tancat d'entre 45 i 60 metres de llarg amb una escala a la part lateral per al públic; però també es juga als carrers.

Es formen dos equips: els rojos i els blaus. L'objectiu és anar sumant quinze i, quan un equip fa quatre quinze, guanya un joc. L'equip que arriba a un nombre determinat de jocs, guanya la partida. Com a àrbitre, hi ha una persona que s'encarrega de dur la puntuació de la partida, que es diu marxador.

Ei, però el joc de pilota és molt més que tot això. La xarreda prèvia al bar. L'ambient dels trinquets. La participació directa del públic, que ocupa part del terreny de joc. L'honradesa dels jugadors i l'esperit de germanor que, en definitiva, fan d'este esport històric una part fonamental de la cultura valenciana. Va de bo!

pista 39

1. hoquei
2. waterpolo
3. bàdminton

4. futbol
5. bàsquet
6. beisbol
7. voleibol
8. handbol
9. gimnàstica
10. boxa

pista 40

1. moveu-los
2. asseieu-vos
3. ajup-te
4. flexiona'ls
5. doblega'l
6. asseu-te
7. mou-lo
8. agenolla't
9. doblegueu-les
10. acosta't

pista 41

1. Li hem suggerit que estudiï alemany.
2. Vine ara i porta el paraigua, que plou!
3. M'ha dit que faci exercici cada dia.
4. Ens va aconsellar que compréssim genolleres.
5. Estireu cames i braços i agafeu aire.
6. Et recomano que tinguis més vida social, la necessites.
7. Camina 90 minuts al dia, fes 10.000 passes.
8. Martina, abriga't, que et constiparàs!
9. Dorm 8 hores al dia i ves-te'n al llit abans de les 10.
10. La fisioterapeuta m'aconsella que faci estiraments cada matí.

UNITAT 7

pista 42

Avui a la bústia de veu de la secció «Dones que han obert camí», escoltem la ballarina valenciana Gal·la Ulldemolins, que ens parla d'una dona que ha estat un referent per a ella.

Un dels meus grans referents és Carmen Amaya, pionera en la manera de sentir i universalitzar el flamenc. Sense esta «bailaora» la meua passió per la dansa no hauria sigut la mateixa. M'agradaria viure de la dansa i, fins i tot, anar a Hollywood, com ella va fer. Sovint m'imagino que balle arreu del món: des d'Europa, passant per l'Amèrica del Sud, i fins a la Casa Blanca! Va tindre una vida tan fascinant! Va viure durant tota la seua infància en una baraca a l'antic barri del Somorrostro, a Barcelona. Diuen que la mar era tan a la vora que moltes vegades les onades entraven a casa. La seua passió i inspiració pel ball li venien de la mar, la qual va marcar indubtablement la

manera com es movia i actuava. Esta unió la va mantindre fins al final. Va aconseguir el que tant desitjava: retirar-se a una casa a la vora de la mar, a la Costa Brava.

Ningú, ni tan sols ella mateixa, no hauria dit mai que al cap d'uns anys arribaria a convertir-se en un dels grans referents mundials del flamenc. Però abans dels trenta anys ja havia omplert el Carnegie Hall de Nova York! Crec que la gent no és molt conscient del paper tan rellevant que va tindre la comunitat gitana al món de l'espectacle i, en especial, al Paral·lel.

Carmen Amaya no es va limitar únicament a la dansa sinó que va entrar al món del cinema. La seua pel·lícula més cèlebre, *Los Tarantos*, la va fer el 1963, el mateix any en què va morir. Una de les coses més significatives de Carmen Amaya és que, tot i esdevindre un estrellita, no li va costar conservar una manera de ser propera i hàbits espontanis: diuen que un dia va preparar sardines a la brasa a la seua habitació de l'hotel Astoria, utilitzant el somier del llit com a graella i les tauletes de nit com a fusta per a cremar.

pista 43

1. Sempre que els meus pares escolten la cançó «Grândola, Vila Morena», la canten ben fort i m'expliquen com van viure aquell 25 d'abril a Lisboa i els fets que van desencadenar la Revolució dels clavells; en especial, el malestar a les colònies de Portugal. M'ho descriuen amb tants detalls que m'imagino que jo també formo part d'aquells esdeveniments i em venen ganes de voltar pels carrers de Lisboa plens de gent. No crec que s'hagués pogut enderrocar el règim del dictador Salazar si el poble i, sobretot, els militars no s'haguessin organitzat.
2. M'hauria agradat néixer molt abans i formar part de la lluita no violenta que Gandhi va dur a terme a l'Índia per alliberar-se del colonialisme britànic. Ai, si hagués pogut, hauria participat en el boicot als productes anglesos! I hauria caminat 300 quilòmetres al costat de Gandhi durant la Marxa de la Sal per protestar contra l'impost britànic sobre la sal a l'Índia, que perjudicava tota la població. Després d'això, encara van caldre molts més anys perquè el país aconseguís finalment la independència l'any 1947.
3. Cada any, a Sud-Àfrica, a l'agost celebrem el dia de la dona i recordam un dels moviments feministes més multitudinaris que han marcat la història del país. El 9 d'agost de l'any 1956 milers de dones, entre les quals la meua padrina, varen caminar unides pels carrers de la ciutat de Pretòria per protestar contra les restriccions de moviment de la població negra i de les dones. Algunes vegades somii que camin al costat de la meua padrina i, juntament amb la resta de dones, feim 30 minuts en silenci i entonam el càntic revolucionari que es va popularitzar després d'aquell esdeveniment: 'Si colpeges una dona, colpeges una pedra'!
4. Gutenberg ha passat a la història per ser l'inventor de la impremta de tipus mòbil: va ser una gran revolució perquè va permetre, de cop i volta, imprimir llibres en sèrie. Ara bé, en realitat, qui va concebre la impremta va ser l'artesà xinès Bi Sheng 400 anys abans. Si jo hagués estat amic d'en Gutenberg, m'hauria assegurat que conegués de primera mà tots els inventors que hi havia hagut abans d'ell per tal

que presentés una impremta més innovadora i que els llibres d'història reconeguessin també el mèrit de la descoberta al pioner xinès Bi Sheng.

pista 44

Hola, soc Elionor de Castella, primera dona d'en Jaume I. El nostre matrimoni va durar molt poc. Només estiguérem casats 8 anys, si ho recordo bé. Però és que érem molt joves. És una pena, però no em vaig tornar a casar. Quan ens separàrem me'n vaig anar a un monestir que havien fundat els meus pares per donar més veu a les dones dins de l'Església des d'un lloc molt actiu. Llàstima que vaig morir molt jove, no vaig tenir temps de demostrar la força i la iniciativa que les dones de la meva nissaga sempre vam tenir.

Bon dia, em dic Violant d'Hongria i soc la segona dona de Jaume I. Ens casàrem a la catedral de Barcelona i el nostre casament causà una gran sensació a Europa. Amb un casament més discret ja hauria fet, però tot-hom estava pendent d'aquell esdeveniment. Amb el meu espòs tinguérem deu fills, que es diu ràpid. Massa fills, francament! El nostre matrimoni durà molts anys, de fet fins que vaig morir. Durant tot el meu regnat, vaig participar molt activament en acords internacionals i en la gestió de la corona i de les propietats familiars. Tant de bo hagués disposat de les tecnologies actuals per fer més àgils i ràpids els tràmits de la corona. Estic convençuda que tot hauria estat més fàcil!

Soc Teresa Gil de Vidaure, la tercera esposa de Jaume I, en segones núpcies. Vaig conèixer-lo durant la joventut i ens vam agradar de seguida, però no ens vam casar aviat, i això que jo estava disposada a fer-ho. Eren anys de gaudir de la vida, no ho negaré. Quan ja érem casats vaig caure malalta i em vaig recloure al convent de la Saïdia de València. Maleïda lepra! De segur que amb els avenços mèdics que teniu ara la meua vida no hauria acabat tan d'hora i hauria pogut viatjar pel món i aprendre llengües, que era la meua passió de sempre. Qui hagués pogut viure al segle XXI!

pista 45

Per què a les escoles menorquines no usen *guix* sinó *xoc* i en comptes de *jugar a bales* juguen a *mèrvells*? De fet, la llista d'anglicismes és llarguíssima! Totes aquestes empremtes tenen l'origen al segle XVIII. Va ser llavors quan Menorca va estar sota el domini de l'imperi britànic durant gairebé un segle.

I quin va ser l'origen d'aquesta dominació? Els anglesos tenien una base permanent a Menorca. Consideraven que la capital, Maó, era un port natural ideal i un punt estratègic en la Mediterrània. Durant la guerra de Successió, els anglesos van ser aliats dels antics regnes de la Corona d'Aragó i contraris al rei Felip de Borbó. Per això, quan aquest darrer va guanyar la guerra, per tal de reparar el poder, va signar un acord amb els britànics, que es van quedar Menorca i Gibraltar.

Gairebé un segle sota domini britànic va deixar un rastre important arreu de l'illa, no només en la llengua, com hem vist a l'inici, sinó també en les receptes, els costums

o l'arquitectura: a la façana de molts dels edificis de Menorca hi ha uns grans finestrals, com en les cases angleses; són els *boïnders*, que tenen l'origen en el terme anglès *bow window*, una de les mostres d'arquitectura britànica que podem contemplar encara a Menorca. Què hauria passat si els anglesos s'haguessin quedat per sempre a l'illa?

pista 46

1. No hauríem oblidat el seu nom, si ens l'hagués repetit.
2. Haurien pogut venir, si haguessin arribat abans.
3. Si haguessis viatjat més, Joan, hauries viscut més experiències.
4. Jo, de tu, hauria estudiat una mica més, si hagués tingut la prova.
5. Si haguéssiu mantingut la calma, no us hauríeu fet mal.
6. Si t'hagués ajudat el professor, ja hauries acabat l'exercici.
7. Si la mare us hagués vist, hauríeu rebut de valent.
8. Hauríem arribat abans, si no ens haguéssim perdut.
9. Hauria rigut, si m'haguéssiu explicat un acudit.
10. Si li hagués ensenyat la ruta, no hauria vingut d'excursió.

pista 47

1. Si no haguessis tingut tanta pressió, no t'hauries casat.
2. Hauríem avisat la Rosa, si haguéssim tingut temps.
3. Ho hauríeu confessat, sempre que us haguessin assegurat la pau.
4. Si haguéssim tingut successors, el problema s'hauria resolt.

pista 48

1. Hauries d'haver-me avisat.
2. Haver-hi pensat.
3. Hauríeu d'haver governat.

UNITAT 8

pista 49

Los bru ha tornat al Pirineu; però la pregunta ara és: són tot flors i violes, en aquest retorn? Clarament: no. La cara trista o polèmica de la presència de l'espècie als Pirineus la representen els atacs que s'han registrat contra ramats d'animals i nuclis de població. Cada vegada més gent va a la muntanya i aquests animals requereixen un territori força extens per tal de trobar prou aliments: tampoc tenen la supervivència assegurada. En els darrers anys, la zona per on es mouen els ossos s'ha ampliat i ja abasta 4.900 quilòmetres quadrats. Amb tot, però, els atacs, s'han concentrat principalment a la Vall d'Aran, al nord-oest de Catalunya. L'any passat, els atacs dels ossos van augmentar en un terç; en total, se'n van registrar quaranta-sis. Els principals animals perjudicats pels atacs van ser les ovelles (en van matar més de dos centenars). A més, una setantena de nuclis rurals també van patir des-

trosses després de la visita dels ossos bruns. El sindicat de pastors i pagesos va exigir al govern que, en el termini de tres anys, hi hagués el doble de mesures preventives per tal que la reintroducció de l'os al Pirineu no acabés sent perjudicial per al sector ramader de la zona.

pista 50

1. És habitual sentir dir que a les persones que tenen càrrecs de molta responsabilitat els cabells se'ls tornen blancs de manera força sobtada. Es diu, també, per exemple, que a Maria Antonieta, l'esposa del rei Lluís XVI de França, els cabells se li van tornar blancs la nit abans de ser executada a la guillotina. Fins ara cap estudi no havia aconseguit demostrar el lligam entre aquests dos processos. A través d'experiments recents s'ha descobert que l'estrès activa el sistema nerviós simpàtic, que afecta les cèl·lules productores dels pigments ubicades a l'arrel dels cabells. En episodis de nervis i pressió, aquestes cèl·lules s'estimulen en excés, i es diu que algunes cèl·lules s'escapen, surten de la seva ubicació cap a la pell i moren. Com que el nombre d'aquestes cèl·lules és limitat, quan s'extingeixen ens quedem sense cèl·lules de pigment de coloració dels cabells. I és per això que, a partir d'aquest moment, els cabells creixen, però sense cap color.
2. El fet que els humans podem viure amb mig cervell demostra que aquest òrgan és realment plàstic. A més, sabem que no el fem servir tot alhora, ja que algunes zones estan especialitzades: quan caminem, per exemple, les parts centrades en l'activitat motora són més actives que d'altres. Però no és cert que només estigui activa una desena part de les àrees d'aquest òrgan. Ho podem saber per mitjà de l'activitat cerebral detectada a través de les ressonàncies magnètiques. Per tant, el cert és que, tot i que durant molts anys hi ha hagut la creença que no era així, fem servir totes les àrees del cervell, fins i tot quan descansem o quan no fem res. Mentre hi ha vida, el cervell està ben actiu: controla les funcions de la respiració i del batec del cor.
3. Que els receptors de la llengua estan distribuïts en diferents zones de la llengua i que en cada zona percebem uns gustos diferents és una idea que molts vam aprendre de petits. Certament, a l'inici del segle xx es va dir que el gust dolç es percebia a la punta de la llengua; el salat, als costats; l'àcid, a tots dos costats de la llengua; i l'amarg, a la zona central posterior. La doctora Virginia Collings va determinar l'any 1974 que era cert que hi havia variació entre les diferents parts de la llengua, però que no era significativa. Per tant, va concloure que els gustos es podien detectar en qualsevol part de la llengua on hi hagués receptors del gust.

pista 51

1. origen
2. fòssil
3. fenomen
4. atmosfera
5. gèrmens
6. hidrogen

7. rèptil
8. àtom
9. pètal
10. astronomia

pista 52

1. Els científics van comprovar aquestes hipòtesis.
2. Fixa't en l'anàlisi del comportament dels flamencs al delta de l'Ebre.
3. Soc mediterrània! Necessito tres dosis de sol al dia!
4. Recordes el procés de fotosíntesi de les plantes?
5. Au, va! Aquestes tesis no tenen cap base científica!
6. En Pol sempre té crisis: la dels 25, la dels 30 i, ara, la dels 40!
7. Els rovellons s'alimenten mitjançant una simbiosi entre les seves arrels i els pins.
8. Oi que *diürn* duu dièresi?
9. El delta del Llobregat és un oasi natural prop de Barcelona.
10. La Paola vol fer un parèntesi d'un any i viatjar per l'Àsia.

pista 53

1. És una de les grans científiques del segle xx.
2. El Parc Natural de l'Albufera té una extensió de 21.120 hectàrees.
3. A les illes Balears hi viuen 1.210.725 persones.
4. La Pica d'Estats és una muntanya de 3.143 metres.
5. Als Aiguamolls de l'Empordà hi ha més de 327 espècies d'ocells.
6. Al segle xviii ja no hi havia dinosaures.

UNITAT 9

pista 54

Sons d'instruments.

pista 55

La música té efectes terapèutics? Pot ajudar les persones amb Alzheimer? Aquest diumenge descobrirem la tasca que fa més de deu anys que duen a terme un grup de musicoterapeutes amb el projecte *La música de la meua vida*. L'equip del nostre programa els ha acompanyat durant unes setmanes per saber com treballen i ser testimonis dels efectes positius de la música en persones amb deteriorament cognitiu.

L'àrea cerebral que allotja els records musicals es veu menys perjudicada per l'Alzheimer i, per tant, les cançons que han estat importants en determinats moments de la vida de les persones amb aquesta malaltia serveixen per poder connectar de nou amb experiències del passat i reviuir emocions. A més, aquesta experiència contribueix a millorar el seu benestar i estat d'ànim i això també facilita la relació amb els familiars i cuidadors.

No us perdeu el documental que s'emetrà dissabte a dos quarts de deu del vespre.

pista 56

Ei, Montse!

Hola, Quico. Seu, seu! Quant de temps! És que amb la feina nova vaig de bòlit.

Sí, perquè no t'he vist des que vas començar a l'empresa aquesta de música. Per cert, encara no m'has explicat ben bé de què va, aquesta nova feina!

Bé, és una empresa de màrqueting que toca molts sectors i jo treballo al departament de música. Mira, bàsicament ens dediquem a fer un estudi de l'empresa del client, sigui una botiga o un centre comercial, per decidir el tipus de música ambiental que els clients sentiran. No sé si ho entens.

Sí, sí. Molt bé!

Doncs, com deia, segons el tipus de botiga, del producte que venen i de molts altres factors, oferim una selecció de música que farà que els clients se sentin còmodes, relacionin la música amb la marca i aquestes coses. La música crea identitat. M'explico?

Sí, ja ho entenc. No sabia que hi havia empreses que es dedicaven a això. I tu què hi fas?

De tot una mica, però sobretot em reuneixo amb els clients, m'expliquen la filosofia de la seva empresa, amb quin producte treballen i a qui va adreçat, la imatge que volen projectar, etc. i, llavors, faig un estudi per gestionar l'experiència musical que el negoci pot oferir als seus clients. No sé si m'explico prou bé.

Sí, t'expliques molt bé i ho trobo molt interessant; no havia pensat mai que hi hagués empreses que es dediquessin a triar música.

Sí, sí! Però t'ho he explicat molt per sobre, eh! No és fer una llista de cançons i au! És màrqueting!

D'acord, d'acord. Però el client també deu fer propostes, oi? Suposo que hi volen dir la seva.

I tant! Venen amb unes idees que no saps per on agafar-les. Vaig treballar amb la cadena de roba H&M i només volien que sonessin cançons del grup Abba! Em va costar molt fer-los canviar d'idea. Que quedi entre nosaltres, eh! Hi ha gent que té molt mal gust!

Sí, sí, ja m'ho imagino! I al final t'acaben pagant perquè tu triïs la música ambiental!

Doncs sí, què hi vols fer? Però insisteixo que no em paguen només per triar la música ambiental, com dius.

Ja m'ho penso, dona, però no deu ser una feina gaire dura.

Ves, home, ves! No em facis empenyar, que fa dies que no ens veiem.

Per exemple, què et sembla la música ambiental d'aquest local?

Que no ha passat per la nostra empresa! Això és el que em sembla. No et fa sentir gaire còmode i, per tant, no tens ganes de consumir.

Parlant de consumir, què vols prendre? O t'estimes més canviar de local perquè la música...?

pista 57

1. Que quedi entre nosaltres, però estic cansada de tant màrqueting!

2. Per cert, a quina hora vas arribar ahir a la nit?

3. Ves, home, ves! Música per fer dormir els gats? El que falta va per al duro!

4. No sé si ho entens. Qui no guarda quan té, no menja quan vol...

5. Això li dic jo a la meua filla. Però què hi vols fer? El jovent sempre vol tenir raó.

6. Parlant de vins, has tastat els de la Terra Alta? Són molt gustosos!

7. Doncs, com deia, la música pot influir en el comportament del consumidor.

pista 58

1. No només canta, sinó que també toca instruments!

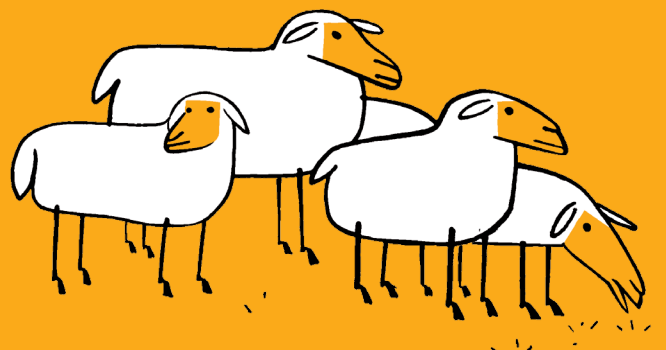
2. Els canadencs no compren més, sinó que compren més car.

3. La música clàssica no solament m'avorreix, sinó que també em fa adormir.

4. En Jep no únicament era un bon mestre, sinó que també era bona persona.

5. Ofereixen serveis no tan sols al nostre país, sinó arreu d'Europa.

WBDNMI

